

MASTERS AND PhD RESEARCH

<https://doi.org/10.17721/2522-1272.2025.86.13>

UDC 070:316.77:355.01(470:477)

Academic and Media Narratives on Russia's War Against Ukraine

Oleksandra Iaroshenko

National University of Kyiv Mohyla Academy, Ukraine

Modern Challenges of Journalism Highlight the Need for Effective Work with Various Information Sources, Including Scientific Publications and Research Data. These sources can serve as key tools for journalists, contributing to the objective coverage of events. The main **objective** of the study is to explore the role of journalism as a crucial instrument in shaping media discourse in the context of the Russia-Ukraine war, particularly by analyzing manipulations with scientific publications and the processes of the mediatization of science. **Methodology.** To achieve this goal, content analysis, discourse analysis, generalization, and systematization **methods** were applied. Content analysis allowed for the examination of academic texts, while discourse analysis of news texts helped identify potential manipulations in the presentation of scientific information in the media. **Results and conclusions.** The study's findings demonstrate that, to ensure objective event coverage, journalists must carefully evaluate scientific research and expert opinions, focusing on the comprehensive representation of scientific results rather than isolated fragments. This will contribute to the more ethical and responsible use of scientific data in the media.

Keywords: Russia-Ukraine War; academic discourse; media discourse; information warfare; hybrid war; media; mediatization of science; media and science; journalism ethics

Citation: Ярошенко, О. (2025). Академічні та медійні наративи про війну Росії проти України. *Наукові записки інституту журналістики*, 86, 130–145. <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2025.86.13>

Copyright: © 2025 **Олександра Ярошенко**. This is an open-access draft article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms

ДОСЛІДЖЕННЯ МАГІСТРІВ І АСПІРАНТІВ

УДК 070:316.77:355.01(470:477)

Академічні та медійні наративи про війну Росії проти України

Олександра Ярошенко

Національний університет «Києво-Могилянська академія», Україна

Сучасні виклики журналістської діяльності підкреслюють необхідність вміти ефективно працювати з різними джерелами інформації, включаючи наукові публікації та дослідницькі дані. Ці джерела здатні слугувати ключовим інструментом для журналістів, сприяючи об'єктивному висвітленню подій. **Мета статті** – визначити роль журналістики як важливого інструменту формування медіадискурсу в контексті російсько-української війни. Для цього проаналізовано маніпуляції з науковими публікаціями та процеси медіатизації науки. Для досягнення поставленої мети були застосовані **методи** контент-аналізу, дискурс-аналізу, узагальнення та систематизації. Контент-аналіз дав змогу дослідити академічні тексти, а дискурс-аналіз текстів новин допоміг виявити потенційні маніпуляції в подачі наукової інформації в медіа. **Результати дослідження** демонструють, що для забезпечення об'єктивного висвітлення подій журналістам необхідно ретельно оцінювати наукові дослідження та експертну думку, зосереджуючись на цілісному відображенні наукових результатів, а не на окремих фрагментах. Це сприятиме більш етичному та відповідальному використанню наукових даних у медіа.

Ключові слова: російсько-українська війна; академічний дискурс; медійний дискурс; інформаційна війна; гібридна війна; медіа, медіатизація науки; медіа та наука; журналістська етика

Журналістика відіграє ключову роль у тому, що суспільство знає або принаймні вважає правдою про війну Росії проти України. Війна в Україні – від початку окупації Криму, а згодом частини Донбасу в 2014 р., і особливо, повномасштабне вторгнення російських військ в Україну у лютому 2022 р. – привернула увагу всього світу. З огляду на це роль журналістики стає все більш важливою у наданні точних, об'єктивних репортажів, в т.ч. тих, які ґрунтуються на наукових дослідженнях. Наприклад, про складний взаємозв'язок між війною та її економічними, політичними, соціальними, гуманітарними наслідками як на регіональному, так і на глобальному рівнях. Це стосується сфер енергетики, продовольчої безпеки, світової торгівлі та інвестицій, міграції тощо (Pierri et al., 2023).

Досліджень, які розглядають використання журналістами наукових публікацій з тематики російсько-української війни, майже немає. Між тим, наукові публікації є важливим

Олександра Ярошенко <https://orcid.org/0000-0002-4716-5705>

Цю статтю було опубліковано спочатку онлайн 24 червня 2025 року. Вона є результатом дослідження в межах НДР Могилянської Школи Журналістики Національного університету «Києво-Могилянська академія». Олександра Ярошенко аспірантка.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. У розробленні дослідження, зборі, аналізі чи інтерпретації даних, у написанні рукопису спонсори участі не брали.

Електронна адреса автора для листування: Олександра Ярошенко yaroshenkooi@ukma.edu.ua

джерелом інформації, підтвердженої проведеними науковими розвідками, і можуть бути вагомим інструментом впливу на медіа як посередника між науковцями та суспільством у висвітленні війни, що забезпечує передачу складних наукових знань у доступній формі для неекспертів. Публікації в рецензованих журналах є доказом наукової валідності дослідження, що сприяє підвищенню авторитету матеріалів медіа.

Лише за даними Dimensions наукових статей у рецензованих наукових журналах з різних аспектів проблематики російсько-української війни за 2022-2024 рр. нараховується понад 50 тис., за даними Google Scholar – майже 62 тис. (станом на кінець січня 2025 р.). Журналісти можуть сприяти просуванню підтвердженої науковими дослідженнями (і відповідно, науковими публікаціями) інформації про війну. Або ж для підтвердження бажаного наративу можуть подавати викривлену чи взагалі сфабриковану інформацію, посилаючись чи лише на окремі фрагменти досліджень, вихоплені з цілісної картини, чи на публікації, що не пройшли експертне оцінювання. Використання наукових публікацій у журналістській практиці може бути потужним інструментом формування суспільного дискурсу, особливо у контексті війн чи конфліктів. Дослідницькі публікації використовуються для підтвердження науково обґрунтованих висновків, просування певних наративів, або навіть зміщення акцентів у суспільному сприйнятті чи для дезінформації. Серед проблем, які можуть виникати, це те, що журналісти спираються не на якісні й високоцитовані наукові роботи, а препринти, публікації з неперевіраних джерел чи навіть на відкликані статті. Іноді це відбувається через брак знань та досвіду журналістів, але інколи такі маніпуляції є навмисними, спрямованими на посилення авторитетності певних поглядів. Під час російсько-української війни ця проблема набуває особливого значення. Наприклад, інформацію про екологічні наслідки бойових дій, використання новітніх військових технологій чи вплив війни на психологічний стан людей часто виривають з контексту наукових результатів або подають у спрощеному вигляді. Такий підхід спотворює реальну картину, створюючи ґрунт для дезінформації і маніпуляцій.

Метою статті є визначення ролі журналістики як важливого інструменту формування медіадискурсу в контексті російсько-української війни, зокрема аналізуючи маніпуляції з науковими публікаціями та процеси медіатизації науки.

Проаналізуємо журналістські практики, які варто впроваджувати для більш етичного та відповідального висвітлення наукових даних. В історії залишається не лише хроніка подій, а й медійна картина, яка формує наше колективне розуміння війни.

Саме тому спосіб, у який війна в Україні представлена у медіа, впливає на сприйняття, пам'ять та майбутні інтерпретації цих подій.

Вивчення висвітлення російсько-української війни в медіа привертає увагу численних науковців в усьому світі. Новинні медіа та інформаційні агентства висвітлювали російсько-українську війну з досить різних точок зору, спостерігались значні розбіжності у визначенні ситуації, тлумаченні причин, оцінці моральних наслідків та пропонуванні рішень, з особливо вираженими відмінностями в практиці пошуку джерел. Західні журналісти майже не використовують термін «війна», віддаючи перевагу термінам «конфлікт», «криза» тощо. У той час як західна преса здебільшого засудила вторгнення, Росія ж виправдовувала свою «спецоперацію» як місію зі знищення нацистів з України, що було зручною стратегією для російських медіа, які прагнули створити переконливий образ ворога та підтримати вторгнення Росії в Україну, мобілізувати громадську підтримку в проросійських регіонах України та всередині Росії, зняти провину за звірства з боку російської армії. (Kuzio, 2015; Pavlik, 2023). Дослідники висвітлення російсько-української війни з 13 європейських країн (Fengler et al., 2020) стверджували, що у різних країнах існує різна увага до конфлікту відповідно до різного ступеня географічної та культурної близькості, прив'язування конфліктів до національного контексту, економічного обміну з

Росією/Україною та браку редакційних ресурсів, особливо у Східній Європі. Зовнішня політика кожної країни, ступінь участі держави та колективна пам'ять були тими факторами, які впливали на висвітлення війни в медіа. (Lee et al, 2024).

Польові дослідження впливів медіа в інформуванні про російсько-українську війну в 5 країнах світу (Бразилія, Німеччина, Польща, Великобританія та США) було проведено у 2022 р. Reuters Institute (Reuters Institute Digital News Report, 2022). Аналіз специфіки медіависвітлення війни в Україні з точки зору Польщі провели польські дослідниці А.Касинська-Метрика та К.Палка-Сухояд, які зазначають, що якщо висвітлення в медіа російської агресії проти України в перші місяці визначило порядок денний більшості світових редакцій та становило центральну точку медіадискурсу, то після року війни (*чи пізніше*. – О.Я.) спостерігалась вже явна «втома» від інформації про війну та зменшення згадок. Дослідниці також зазначають, що під час збройних конфліктів медіа виконують не лише основні автотелічні функції, а й відіграють роль будівельників мостів або системи раннього попередження, і попри явне падіння довіри до традиційних медіа, у часи кризи вони переважно є першочерговим джерелом інформації. (Kasińska-Metryka & Pałka-Suchojad, 2023). Найбільшу відносну кількість матеріалів, що висвітлюють Росію як агресора, містила німецька преса, що на думку дослідників, було спричинено географічною та політичною близькістю Німеччини до війни (Zollmann, 2024). Погляд на російсько-українську війну з точки зору литовських медіа та аналіз складної динаміки між війною, ідеологією та медіа, дослідив науковець Вільнюського технічного університету Т.Кацераускас (Kacerauskas, 2023). Аналіз війни в Україні як медійної події у французькому телевізійному дискурсі досліджують вітчизняні науковці Фроляк Л. та Фроляк М. (2023) Висвітленню війни в іспанських медіа присвячено дослідження Байдака (2024). Вітчизняні дослідники В. Тельбак та В. Масненко проаналізували публікації британських журналістів про війну в Україні (2021).

Крім геополітичних інтересів, визначну роль у висвітленні війни у медіа відіграє також специфічна журналістська культура кожної країни, самоцензура та ступінь активістського підходу серед журналістів (Nygren et al., 2018; Khaldarova, 2021 та ін.). Значна частка наукових публікацій присвячена аналізу соціальних медіа у висвітленні російсько-української війни (Ciuriak, 2022; Zoska et al, 2024 та ін.), питанням дезінформації (Babacan, 2022; Schumacher et al, 2024; Uluşan & Özejder, 2024 та ін.).

Різним аспектам ролі медіа у репрезентації російсько-української війни присвячені також дослідження вітчизняних науковців О. Березовської-Чміль, Л. Карпенко, В. Касянчук, Е. Мамонотової, Я. Машкової, О. Павлушенка, І. Пуцяти, Л. Чередник, Б. Синчака та ін. Дослідники розглядають різноманітні аспекти повномасштабної війни та специфіку використання джерел інформації, роль медіа у висвітленні й інтерпретації подій, ситуацій воєнного часу. Втім, досліджень, що аналізують вплив наукових публікацій на журналістику, майже немає, що викликало потребу нашої студії.

Наукові публікації містять перевірену та аргументовану інформацію, що підтверджується результатами досліджень – опитувань, експериментів тощо, і тому можуть бути важливим джерелом для репортажів, інтерв'ю та інших журналістських форматів. Однак важливим тут є завдання правильно використати такі публікації, зберігаючи їх наукову точність та не спотворюючи факти. Висвітлення наукових досліджень у медіа є складним комунікаційним процесом, який потребує глибокого розуміння взаємодії між науковою спільнотою і журналістикою (Moore, 2006, Ярошенко, 2024). Проблема викривлення наукової інформації з боку медіа втім має системний характер. Наукові скандали, наприклад, про начебто зв'язок щеплень комбінованою вакциною КПК (MMR) з аутизмом, демонструють вразливість наукової комунікації (Godlee, 2011). Дослідження Соціального ринкового фонду *assidy*, показало, що медіа справді часто створюють хибне враження про

наукові результати та погляди, можуть поширювати неперевірені дані тощо. У рекомендаціях однієї з дослідниць звучить прямо: «Жодному журналісту не можна дозволяти працювати без розуміння того, як читати наукову статтю». (Cassidy, 2006, с.18). Крім того, навіть поважні наукові журнали, конкуруючи за увагу, також іноді прискорюють публікацію сенсаційних досліджень без ретельної перевірки. До того ж інфраструктура відкритої науки часто заохочує до публікації препринтів чи моделі постпублікаційного рецензування, що теж впливає на оприлюднення потенційно неперевіраних чи навіть недостовірних наукових результатів (Ярошенко, 2024).

Журналісти, незважаючи на професійні стандарти збалансованості, часто потрапляють під тиск редакційних політик чи комерційних інтересів. Як зазначає К. Муні (Mooney, 2004), об'єктивність іноді перетворюється на «*несправжній баланс*», який надає простір маргінальним науковим поглядам. Часто журналісти намагаються дотримуватись «*балансу*» між протилежними точками зору, навіть якщо одна з них не має наукового підґрунтя. Наприклад, у дискусіях про зв'язок між абортами та раком грудей, чи про теорію еволюції, чи проблеми глобального потепління та ін. Це спотворює уявлення про науковий консенсус, бо «*баланс*» прирівнює переконання наукових меншин до основних доказів. У науці теорії оцінюються через публікації в рецензованих журналах та повторні експерименти. Натомість журналісти, часто без достатнього розуміння науки, стикаються з тиском редакторів, які вимагають надати однакову увагу всім сторонам, що призводить до викривленої репрезентації реальності. Урядові організації та індустріальні лобісти (наприклад, у випадку з адміністрацією Дж.Буша), використовували «*наукові меншини*» для підтримки основних висновків щодо зміни клімату. Це сприяє дезінформації, яку журналісти іноді поширюють через формат «*він сказав/вона сказала*».

Особливо небезпечними є ситуації, коли наукова інформація перетинається з політичними або соціальними інтересами. Прикладом є медійна кампанія навколо генетично модифікованих організмів, яка свого часу перетворилася на мікс фактів, видумки та відвертої маніпуляції (Ewen & Pusttai, 1999); чи питання клонування людей (Mooney, 2004); або ж відома вітчизняна історія про винайдені ліки від раку, – все це свідчить про процеси пристосування чи заміщення (Ярошенко, 2024).

Розв'язання проблеми використання та висвітлення в медіа наукових результатів потребує комплексного підходу. Науковці мають бути більш проактивними у спростуванні неправдивої інформації, журнали – посилити процеси експертного оцінювання статей та етичний контроль (особливо у випадках досліджень з Human Subjects), а медіа – дотримуватися принципів відповідальної журналістики. Особливого значення набуває проблема в умовах війн чи інших конфліктів, коли ризик маніпулятивного використання наукової інформації особливо високий. Маніпулятивні технології охоплюють широкий спектр прийомів: від селективного представлення наукових досліджень до створення штучних наукових наративів. Особливо показовим прикладом є втручання Росії у президентські вибори США у 2016 р., де було використано складну комбінацію реальних і вигаданих матеріалів для цілеспрямованого впливу на електоральні настрої та суспільну думку (McCombie et al, 2020; Theohary & Welt, 2017). Етичний вимір такого використання науки викликає серйозне занепокоєння, перетворюючи наукові знання, покликані розширювати горизонти людського розуміння, на інструмент маніпуляції та контролю.

Метод

Для досягнення мети дослідження використано наукові методи контент-аналізу фахової наукової літератури, дискурс-аналізу текстів новин, а також методи узагальнення та систематизації. Для вивчення наукового обговорення війни в Україні у лютому-березні

2024 р. проведено кількісний контент-аналіз наукових публікацій. Проаналізовано 100 найбільш обговорюваних наукових робіт, визначених за показником Altmetrics Attention Score, який відображає рівень уваги до публікації в онлайн-просторі (Датасет: Перелік проаналізованих джерел – <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/33449>). Емпіричною базою дослідження стала платформа Dimensions – комплексна база даних для пошуку та аналізу наукових публікацій. При відборі публікацій основним критерієм був показник Altmetrics Attention Score, який враховує згадування наукової роботи в новинних медіа, соціальних мережах (X, Facebook, YouTube та блогах), політичних документах та інших онлайн-джерелах. Для проведення систематичного контент-аналізу було розроблено комплексний кодувальний інструментарій. Аналіз кожної публікації охоплював збирання та кодування бібліографічних даних: назва роботи, URL публікації, повне цитування у форматі APA та дата публікації. Особливу увагу звернено на метрики впливу публікації: показник Altmetric Attention Score і традиційні наукометричні показники, зокрема кількість цитувань, яка була категоризована за шкалою від 0 до більше 100 цитувань.

У процесі аналізу досліджувалися типологічні характеристики публікацій, включаючи тип роботи (від наукових статей до препринтів) і тип джерела публікації (журнали, книги, репозиторії тощо). Важливим аспектом аналізу стало вивчення географії наукового дискурсу через дослідження країн походження публікацій та афіліацій авторів, з особливим фокусом на публікації з України, Росії, США, Китаю, Великобританії, країн ЄС та Глобального Півдня. Значну увагу приділено аналізу фінансування наукових робіт, а саме: наявність та джерела фінансування. Також було проаналізовано показники онлайн-уваги до публікацій: кількість згадувань у новинах, наявність та географію згадувань у політичних документах, а також активність обговорення в соціальних мережах. Додатково проаналізовано модель публікації (відкритий чи закритий доступ) та змістові характеристики робіт через аналіз ключових слів та анотацій. Процедура аналізу передбачала систематичне опрацювання кожної публікації відповідно до розробленого кодувального листа з подальшим кількісним аналізом отриманих даних. На всіх етапах дослідження особлива увага приділялася забезпеченню валідності кодування та надійності зібраних даних.

Результати й обговорення

Академічний дискурс про російсько-українську війну. Аналіз часового розподілу наукових публікацій про війну в Україні, які отримали найвищі показники медійної уваги, демонструє чітку кореляцію з ключовими подіями російсько-української війни. Найбільша концентрація публікацій припадає на період повномасштабного вторгнення Росії (у 2022 р. – 37 робіт, майже 39% від загальної вибірки). У 2023 р. спостерігається незначне зменшення кількості частозгаданих публікацій – 25 робіт (26% вибірки). Показово, що станом на початок 2024 р. було опубліковано 15 робіт (16% вибірки), які отримали значну медійну увагу, що свідчить про збереження активного наукового дискурсу щодо російсько-української війни.

Цікаво простежити динаміку публікацій у період до повномасштабного вторгнення. Періоди 2019-2021 рр. характеризуються відносно низькою кількістю частозгаданих публікацій (по 2 роботи щороку), що може свідчити про певне зниження міжнародної уваги до конфлікту в цей період. Показово, що у 2014 р., коли почалася російська агресія проти України, у вибірці представлена лише одна публікація з високим показником медійної уваги, що може пояснюватися початковим періодом осмислення подій науковою спільнотою. Такий розподіл публікацій у часі демонструє, що наукова спільнота активно реагує на значні геополітичні події, причому найбільша увага приділяється аналізу поточних подій та їхніх безпосередніх наслідків.

Тематично виникають кілька основних напрямів. **Війна Росії та України:** це домінуюча тема, яка охоплює різні аспекти поточної війни, зокрема політичне насильство, військовий аналіз та міжнародні наслідки. Розглядаються також наслідки війни для глобальної безпеки, економічної стабільності та регіональної політики. **Соціальні медіа та інформаційна війна:** багато публікацій зосереджено на ролі соціальних медіа, ботів та не-бот акаунтів у формуванні громадської думки та поширенні дезінформації під час конфлікту. **Військовий та стратегічний аналіз:** теми військових операцій, оборонних можливостей, комбінованих операцій та ролі міжнародної допомоги (включаючи НАТО) часто згадуються. Також розглядаються питання виснаження, динаміки бойових дій і використання зброї. **Політичне насильство,** зокрема в контексті протестів на Майдані. **Гуманітарна криза та переміщення:** гуманітарні виклики, що виникають через конфлікт, зокрема переміщення людей, біженців і продовольчу безпеку. **Енергетичний та економічний вплив:** розглядаються економічні наслідки війни, зокрема енергетична безпека, продовольчі постачання та більш широкі проблеми (інфляція та санкції). **Кібердіяльність та шкідлива діяльність:** кілька джерел досліджують кібер-вимір війни – кібератаки, кампанії цифрової дезінформації та роль хакерства у веденні бойових дій. **Геополітичний та ідеологічний аналіз** у контексті ширших геополітичних напружень, включаючи стратегію Росії та відповіді міжнародної спільноти (НАТО та Європейський Союз). Також аналізуються питання націоналізму, ідентичності та ідеологічних суперечок навколо війни.

Кількість цитувань ми класифікували за п'ятьма категоріями: до 10 цитувань, 10–50 цитувань, 50–100 цитувань, понад 100 цитувань та нульові цитування. Результати показали, що найбільша кількість публікацій, що найчастіше фігурували в новинах (49) належить до категорії «до 10 цитувань». Це свідчить про відносно низьку популярність більшості робіт у наукових колах, що може бути пов'язано з їхньою недавньою публікацією. Другою за частотою є категорія «10–50 цитувань», до якої увійшли 34 публікації. Вони мають помірний рівень впливу, можливо, обговорюються у певних наукових спільнотах, але не є широко цитованими. Лише 10 робіт потрапили до категорії «50–100 цитувань», і ще менше – лише 4 роботи – мають понад 100 цитувань, що свідчить про обмежену кількість джерел із значним академічним впливом. Водночас 15 публікацій залишилися без академічних цитувань. Проте деякі публікації, що мали низький рівень академічного цитування або взагалі не були цитовані, а також не мали значної уваги від медіа, водночас демонстрували значну кількість згадувань у X (Twitter). Це може свідчити про те, що не маючи значної наукової ваги, такі тексти були штучно поширені та просувались у соціальних мережах для створення публічного резонансу або формування суспільної уваги до певного наративу.

В ході дослідження було ідентифіковано різні типи наукових матеріалів, що дає змогу отримати уявлення про характер публікацій, які були проаналізовані. Найбільшу кількість складають статті (74), що є типовим форматом для наукових публікацій, оскільки вони є основним засобом поширення нових досліджень та ідей. Меншу кількість публікацій склали розділи книг (2), що можуть бути результатом співпраці в межах більшого дослідження або монографії. Звіти (1) та редакційні статті (3) також є менш поширеними через їхній специфічний характер. Монографії (6) та редактовані книги (4) мають меншу кількість згадок, що свідчить про великий обсяг роботи, необхідний для їх публікації. Препринти (3) вказують на певний рівень новизни та актуальності досліджень. Попри те, що ці публікації ще не були рецензовані, вони є важливим інструментом для швидкого обміну результатами робіт та отримання зворотного зв'язку від наукової спільноти. Проте ситуація, коли препринти цитуються в журналістиці, спричиняє особливу тривогу, оскільки препринт – це робота, яка ще не пройшла експертне оцінювання та може не бути опублікована в науковому журналі, тому його згадки в медіа можуть свідчити або про недотри-

мання журналістами стандартів перевірки фактів, або про навмисне використання неперевірених даних для формування певного наративу. Препринт може містити необґрунтовані або непідтверджені дані, а автор не несе юридичної відповідальності за його зміст. Це створює ризик поширення неточної або маніпулятивної інформації. Така практика може серйозно підірвати довіру до джерел інформації та викликати дезінформаційні хвилі в суспільстві, що є особливо небезпечним в умовах швидкого поширення новин під час війни.

Також варто зазначити, що п'ять публікацій зі списку найбільш згадуваних наукових праць у медіа, були написані одним автором – Іваном Качановським, дослідником з Університету Оттави, Канада. Він дотримується радикальних поглядів на події Євромайдану, стверджуючи, що насильство ініціювали праворадикальні протестувальники. Іван Качановський скандально відомий близькістю своїх висновків до проросійської пропаганди, що вже неодноразово висвічувалось у медійній сфері (*Британське видавництво відмовилося публікувати книжку “науковця”, що розповсюджує пропаганду рф*, 2024). Його роботи не мали значного резонансу в основних медіа, але активно поширювалися в соцмережах. Наприклад, його стаття *The Maidan Massacre in Ukraine: Revelations from Trials and Investigation* була відкликана з наукового журналу, проте продовжувала циркулювати в соцмережах, отримавши 1953 згадки в соцмережі X. Інша публікація, *The Far Right in Ukraine During the ‘Euromaidan’ and the War in Donbas*, є препринтом, тобто текстом, який не проходить рецензування, але отримав 1232 згадки в X. Незважаючи на відсутність експертної оцінки, ці публікації використовуються в медіапросторі для підтвердження й обґрунтування його ідей, посилюючи їх авторитетність.

Особливої уваги заслуговує публікація *«Avoiding a Long War: U.S. Policy and the Trajectory of the Russia-Ukraine Conflict»* (Charap & Priebe, 2023) з найвищим показником у 4780 медійних згадувань. Дослідження було проведене вченими, зокрема Семюелом Чарапом (почесним професором з політики Росії та Євразії та старшим науковим співробітником в RAND) та Мірандою Прібе (директором Центру аналізу американської великої стратегії та старшим науковим співробітником в RAND). Обидва є провідними експертами в галузі міжнародних відносин та політики, і працюють у багатьох відомих академічних та аналітичних центрах. Публікація вийшла в секції досліджень на порталі RAND – впливового американського аналітичного центру, що традиційно має значний вплив на формування зовнішньополітичних рішень США та є однією з провідних аналітичних та дослідницьких організацій у світі. Хоча це не рецензований науковий журнал, RAND має високу репутацію серед науковців та експертів у сфері міжнародних відносин, стратегії та безпеки. Публікації цієї організації зазвичай базуються на глибокому аналізі та дослідженнях, проведених висококваліфікованими експертами в різних сферах. Аналіз цієї наукової роботи важливий тим, що вона отримала найвищий показник медійної уваги серед усіх наукових публікацій, що згадують війну в Україні. Окрім новинних медіа, вона має 7225 згадувань у соціальній мережі X, цитування у політичних документах високого рівня (наприклад, *European Parliament*, 2023). Автори дослідження доходять висновку про потребу **уникнути довгої війни** через те, що цей сценарій є руйнівним для всіх залучених сторін.

Наведені нижче цитати – це фрагменти з новинних текстів української та міжнародної преси (Foreign Policy, Intelligencer, Kyiv Post, LA TIMES, The American Conservative, The Guardian, UnHerd, УНІАН та ін.), що посилаються на наукову публікацію *«Avoiding a Long War: U.S. Policy and the Trajectory of the Russia-Ukraine Conflict»* (Charap & Priebe, 2023), яка отримала 4780 медійних згадувань. Тут увагу зосереджено лише на вибраних цитатах, що мають дуже чітке та пряме значення, яке важко інтерпретувати інакше. Зважаючи на специфіку цитованих частин, їх зміст є ясным і зрозумілим, що зменшує ймовірність їх

неправильного трактування. Дискурс-аналіз новинних текстів, що посиляються на цю роботу, виявив значну кількість дезінформаційних проявів.

Твердження без чіткої перевірки фактів: «Україна втратила 120 000 військовослужбовців загиблими або пораненими» (Intelligencer, 2023) – Заява на основі власних оцінок, а дані не підтверджені офіційними організаціями та урядами. «Неназвані американські чиновники скаржаться, що українська влада занадто піклується про життя своїх солдатів» (The American Conservative, 2023) – Без чітких посилань на джерела або документи; подібні висловлювання можуть бути сприйняті як суб'єктивні або спекулятивні. «Росія фактично здобула більше території за цей календарний рік, ніж Україна, незважаючи на величезну кількість сучасного озброєння, яке США та Європа надали українським військам» (The Guardian, 2023) – Це твердження подається як факт, але немає жодних посилань на джерела, які б підтвердили цей аналіз. Чи це взято з офіційних військових звітів, чи з незалежних досліджень, не вказано. Воно також виглядає вирваним з контексту, оскільки не враховано реальність різної інтенсивності бойових дій або стратегічного відступу. Немає деталізації територій чи умов, у яких ці зміни відбулися. «Чарап був активним прихильником перемир'я на кшталт Корейської війни, коли не оголошується ні закінчення, ні перемоги» (Kyiv Post, 2024) – Тут також не подано конкретних доказів чи джерел, що підтверджують, чи дійсно Чарап підтримує такий сценарій. «Попри провал контрнаступу України за підтримки НАТО, який зараз є загально визнаним...» (UnHerd, 2023) – Автор матеріалу стверджує, що поразка українського контрнаступу є загально визнаною, але не подано конкретних джерел чи аргументів, які це підтверджують. «Корейська війна закінчилася тупиковою ситуацією і перемир'ям, а війни у В'єтнамі, Іраку та Афганістані були явними поразками США» (Foreign Policy, 2023) – Порівняння з іншими війнами подано як факт, хоча їх контекст та масштаб значно відрізняються від війни в Україні. «Зеленський продовжує дотримуватися максималістського наративу про перемогу за будь-яку ціну...» (UnHerd, 2023) – Це твердження виглядає як оцінка політичної позиції Зеленського, однак воно не підтримано конкретними цитатами чи підтвердженнями.

Інтерпретації подій та оцінні погляди, які подаються як факти: «Багато російських солдатів не хочуть воювати проти українців» (The Daily Caller, 2023) – Чи це твердження базується на фактичних даних (опитуваннях, свідченнях), чи це припущення? «Путін пішов на війну насамперед для того, щоб вилучити цю можливість [вступу України до НАТО]» (Foreign Policy, 2023) – Це твердження є спірним та відображає інтерпретацію автора, а не об'єктивний факт. «Невтішні (якщо не катастрофічні) результати літнього контрнаступу України...» (Foreign Policy, 2023) – Це твердження оцінює дії українських військових, але не надає конкретних доказів чи контексту, які б підтвердили цю оцінку. «Наприкінці 2021 року, коли світ увійшов у гостру фазу української кризи, Сполучені Штати, на мою думку, припустилися великої помилки...» (Valdai Discussion Club, 2024) – Тут автор вказує на певну подію та інтерпретує її через призму особистої думки, називаючи російсько-українську війну «українською кризою». «Зеленський не просто стикається з критикою щодо шляхів розвитку України; дехто каже, що вся стратегія була провальною від самого початку» (UnHerd, 2023) – Автор стверджує, що стратегія Зеленського була «провалом», але немає конкретних цитат або джерел, які б підтверджували таку критику. «Дедалі наполегливіші вимоги про все більшу допомогу, яка надається на невизначений термін і незалежно від обставин, роблять війну потенційно нескінченною і безрезультатною» (The Guardian, 2023) – Це інтерпретація, яка ґрунтується на суб'єктивному аналізі автора. «Якщо війна триватиме досить довго з такою інтенсивністю, втрати України стануть нестерпними» (UnHerd, 2023) – Це прогностичне твердження, яке подається як факт, але не підкріплюється конкретними джерелами чи деталями. «Нещодавній саміт G20 в Індії продемонстрував проблеми, з якими стикається Укра-

іна в довгостроковій перспективі» (The Conversation, 2023) – Посилання на авторитетний саміт G20 для підкріплення тези про проблемність України для зменшення її підтримки. «Рішення Польщі припинити постачання зброї в Україну демонструє цю тенденцію [зменшення підтримки України]» (The Conversation, 2023) – Окремий факт використано для підкріплення ширшого твердження без глибшого аналізу; не враховано внутрішньополітичний контекст Польщі (вибори) чи заяви польської влади, які могли б пояснити їхню позицію. Не зазначено, що Польща надалі підтримує Україну іншими способами. «Російська армія не розвалиться, і українці не будуть в Криму на це Різдво – і навіть на наступне» (The Conversation, 2023) – Прогноз про неможливість звільнення Криму в найближчі терміни є авторським припущенням. «Розширення НАТО є грубим порушенням принципу, який надихав всю європейську архітектуру безпеки з сімдесятих років: неподільність безпеки» (UnHerd, 2023) – Це твердження має ідеологічне забарвлення, яке без доказів та аналізу політичних процесів виглядає як інтерпретація, а не об'єктивний факт. «Витік документів Пентагону... представив похмуру картину стану військової готовності Києва і відсутність довіри адміністрації Байдена до режиму Зеленського» (Indian Punchline, 2023) – Відсутність доступу до самих «вкрадених» документів залишає це твердження відкритим для сумнівів. Інтерпретація є узагальненням без підтвердження від конкретних джерел. «НАТО має історію підміни розширенням справжнього вирішення проблем» (LA TIMES, 2023) – Це оцінка, яка потребує підтвердження конкретними історичними фактами.

Використання даних, які можуть бути вирвані з контексту або спрощені: «Уникнення тривалої війни є вищим пріоритетом для США» (УНІАН, 2023) – Це твердження виглядає як спрощення або узагальнення, та потребує уточнення через заяви американських посадовців. «Всього за півтора року кількість загиблих українських військових вже перевищила кількість американських військовослужбовців, які загинули за майже два десятиліття перебування американських підрозділів у В'єтнамі (близько 58000), і приблизно дорівнює кількості афганських силовиків, загиблих за весь час війни в Афганістані з 2001 по 2021 рік (близько 69000)» (The American Conservative, 2023) – Хоча порівняння підкреслює масштаби людських жертв, воно не враховує різницю в контекстах і масштабах воєн (різні стратегії, тривалість конфліктів тощо). Подібні порівняння можуть бути використані для драматизації ситуації, але вони можуть вводити в оману, оскільки не надають повного аналізу ситуації. «Деякі західні аналітики малюють ще більш похмуру картину, відзначаючи, що Україна навіть не в змозі захистити територіальний статус-кво» (UnHerd, 2023) – Це твердження виглядає як загальна оцінка ситуації з боку «західних аналітиків», але немає конкретних посилань на те, хто ці аналітики і які їхні аргументи. Без таких деталей це може виглядати як спрощена або суб'єктивна оцінка. «Жорстока історія НАТО... у 1999 році НАТО розпочала 78-денну незаконну кампанію бомбардувань Югославії...» (UnHerd, 2023) – Це твердження є контроверсійним. Без додаткових пояснень і посилань, таке твердження може бути трактоване як спрощене й інтерпретоване як факт.

Використання маніпулятивних елементів: «Зусилля України ледь-ледь нагадують операцію «Вахт ам Райн», останній задихаючий наступ нацистської Німеччини...» (The American Conservative, 2023) – Це порівняння є інтерпретацією. Хоча воно має на меті підкреслити певні паралелі, воно ставить в один ряд оборонні дії України з наступальними діями Третього рейху. «Схожість з бійнею Першої світової війни стає все сильнішою – особливо з невпинними кривавими наступальними операціями на Соммі в 1916 році» (The Conversation, 2023) – Порівняння війни в Україні з битвами Першої світової війни має емоційний характер і не враховує сучасних відмінностей у стратегії, технологіях та політичному контексті. Це порівняння використовує історичні аналогії, вирвані із контексту, а

також непрямо називає ситуацію «бійнею». *«Частина провини за цю трагедію лежить на тих, хто на Заході відкинув усі попередні попередження про те, до чого може призвести їхня політика»* (Foreign Policy, 2023) – Це твердження переносить відповідальність за війну в Україні на Захід. *«Нещодавно Україна заявила, що взяла кілька невеликих сіл... Цей останній успіх, очевидно, є ще одним «важливим проривом»* (The Conversation, 2023) – Автор скептично ставиться до оцінок України щодо стратегічного значення взятих сіл (Андріївка, Кліщіївка). *«Зброя, що «змінює правила гри», не зможе змінити поле бою»* (The Conversation, 2023) – У тексті зазначено, що західна зброя не змінює перебігу війни, хоча це узагальнення. Це узагальнене твердження, яке не враховує конкретних прикладів змін на полі бою, а також один з поширених наративів російської дезінформації. *«Тим часом, очевидно, що конфлікт в Україні став благом для США і для транснаціональних військово-промислових інтересів, які представляє НАТО»* (UnHerd, 2023) – Знову ж таки, це твердження без доказів або посилай переносить відповідальність за війну в Україні на Захід. *«США зіграли свою роль у затягуванні конфлікту, потужно озброївши українців для протистояння російській агресії»* (The Intercept, 2023) – Формулювання натякає, що саме дії США є ключовою причиною тривалості війни, а не агресія Росії. *«Годинник Судного дня був переведений на 90 секунд до півночі, коли США та Німеччина погодилися на поставку нових високотехнологічних танків в Україну, що є гарантованим безрозсудним ескалаційним кроком, який наближає нас до ядерної війни»* (CovertAction Magazine, 2023) – Це стверджує прямий зв'язок між поставками танків та зміною часу на годиннику Судного дня, ніби ці поставки – це крок до ядерної війни. *«Війна США проти Росії насправді ведеться проти Європи, щоб утримати Європейський Союз під контролем американського капіталу»* (CovertAction Magazine, 2023) – Це твердження одночасно використовує кілька маніпулятивних прийомів. По-перше, припускає, що мета США – повністю підірвати Європу для економічного контролю, по-друге позбавляє Україну субектності та переносить акценти, так би мовити – це не війна Росії проти України, а війна США проти Росії.

Висновки

Проведений аналіз свідчить, що високі показники медіазагувань не обов'язково відображають реальний науковий вплив чи якість публікацій. Навпаки, вони можуть свідчити про координовані кампанії з просування певних наративів, активність ботів та (чи) автоматизованих акаунтів, цілеспрямовані дії з маніпулювання академічним дискурсом, використання наукових публікацій як інструменту інформаційної війни. Це спостереження має важливе значення для розуміння механізмів інформаційного впливу та необхідності критичного підходу до оцінки наукових публікацій, особливо тих, що стосуються геополітично чутливих тем. Високі показники медіазагувань можуть бути індикатором не стільки наукової цінності роботи, скільки її використання в інформаційному протистоянні.

Розподіл наукових публікацій за часом показує чіткий зв'язок з основними етапами війни в Україні з моменту повномасштабного вторгнення Росії. Тематично більшість публікацій зосереджена на воєнних, політичних та гуманітарних аспектах конфлікту. Результати також показують важливу різницю між медійною популярністю та академічним цитуванням публікацій. Більшість публікацій, що часто згадуються в медіа, мають низький рівень цитувань у наукових колах, що може вказувати на те, що такі роботи ще не набули широкого наукового визнання, або ж були новими і ще не пройшли повний цикл рецензування. Однак це не обов'язково означає їхню наукову незначність, оскільки деякі публікації можуть бути використані для формування громадської думки в медіа та в соціальних мережах, навіть якщо їхній академічний вплив залишається обмеженим.

На основі проведеного дискурс-аналізу текстів новин, що посилаються на найбільш загадуваний в медіа науковий звіт корпорації RAND, можна зробити кілька важливих висновків. По-перше, низка медійних матеріалів, які посилаються на наукові джерела або оцінки, часто використовує маніпулятивні техніки: виривання даних з контексту; оцінні судження, які подаються як факти; спрощення складних політичних і військових реалій. Наприклад, твердження про кількість втрат українських військових, наведене без посилання на офіційні джерела, створює уявлення про достовірність, яке не підкріплюється фактами. Такі заяви можуть викривляти сприйняття війни серед аудиторії. По-друге, багато матеріалів демонструють тенденцію до ідеологічного забарвлення та зміщення акцентів, що зменшує суб'єктність України у висвітленні подій. Наприклад, вживання термінів на кшталт «українська криза» чи порівняння українських військових дій з наступами нацистської Німеччини не тільки применшує реальні обставини, а й відводить увагу від ключових причин та контексту війни. Такі прийоми сприяють поширенню дезінформаційних наративів, які ставлять під сумнів роль і позицію України на міжнародній арені. Варто відзначити використання історичних паралелей, які часто не враховують сучасних відмінностей у стратегії, технологіях та політичному контексті. Наприклад, порівняння війни в Україні з Першою світовою війною або з Корейською війною є не лише історично неточним, але й маніпулятивним, оскільки емоційно навантажує аудиторію, створюючи упереджене уявлення про конфлікт. Отже, є необхідність ретельної перевірки фактів та критичного ставлення до подібних матеріалів.

Журналісти відіграють критично важливу роль у боротьбі з інформаційними маніпуляціями, забезпечуючи точну і прозору комунікацію між науковою спільнотою та суспільством. Проте вони також несуть значну відповідальність, оскільки можуть ненавмисно сприяти поширенню дезінформації. Для зменшення цього ризику та підвищення якості висвітлення наукових тем, журналістам варто дотримуватися таких принципів: перевіряти наукові джерела, контекстуалізувати дані, викривати псевдонауку, пояснювати методологію. Дотримуючись цих принципів, вони можуть не лише викривати маніпуляції, а й сприяти підвищенню довіри до наукових досліджень і журналістики в цілому.

Декларація про генеративний штучний інтелект та технології, що використовують штучний інтелект у процесі написання.

Під час підготовки цієї статті автор не використовував інструменти штучного інтелекту. Автор статті несе повну відповідальність за правильне використання та цитування джерел.

Посилання

- Babacan K., Tam M. S. (2022). The Information Warfare Role of Social Media: Fake News in the Russia-Ukraine War // *Erciyes İletişim Dergisi*. 2022. Vol. 3. P. 75–92.
<https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.1137903>.
- Cassidy J. (2006). Science, risk and the media : do the front pages reflect reality? London : The Social Market Foundation, 2006. 28 p. <https://www.smf.co.uk/wp-content/uploads/2006/03/Publication-Science-Risk-and-the-Media-do-the-front-pages-reflect-reality.pdf>.
- Ciuriak D. (2022). The Role of Social Media in Russia's War on Ukraine // *SSRN Electronic Journal*. 2022. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4078863>.
- Ewen S. W., Pusztai A. (1999). Effect of diets containing genetically modified potatoes expressing *Galanthus nivalis* lectin on rat small intestine // *The Lancet*. 1999. Vol. 354 (9187). P. 1353-1354. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(98\)05860-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(98)05860-7).
- Fengler S., Kreutler M., Alku M., Barlovac B., Bastian M. [et al.] (2020). The Ukraine conflict and the European media: A comparative study of newspapers in 13 European countries // *Journalism*. 2020. Vol. 21(3). P. 399–422. <https://doi.org/10.1177/1464884918774311>.

- Godlee F., Smith J., Marcovitch H. (2011). Wakefield's article linking MMR vaccine and autism was fraudulent // *BMJ*. 2011. Vol. 342. p. 7452 <https://doi.org/10.1136/bmj.c7452>
- Kačerauskas T. (2023). Looking at the Russian-Ukrainian war from Lithuanian point of view: Ideology, media and the Russian world // *Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences*. 2023. Vol. 65. P. 135-151. <https://doi.org/10.26650/CONNECTIST2023-1400782>
- Kasińska-Metryka A., Pałka-Suchojad K. (2023). Old front lines of new wars. The role of the media as a carrier of information about the war in Ukraine // *War in Ukraine: Media and Emotions*. Cham : Palgrave Macmillan, 2023. P. 9–19.
- Khaldarova I. (2021). Brother or “Other”? Transformation of strategic narratives in Russian television news during the Ukrainian crisis // *Media, War & Conflict*. 2021. Vol. 14(1). P. 3–20. <https://www.jstor.org/stable/27285312>
- Kuzio T. (2015). Competing Nationalisms, Euromaidan, and the Russian-Ukrainian Conflict // *Studies in Ethnicity and Nationalism*. 2015. Vol. 15(1). P. 157-169. <https://doi.org/10.1111/sena.12137>
- Lee M., Zhang R., Hayashi K. (2024). Legitimizing friends and denouncing enemies: A comparative analysis of Ukraine war coverage in China, South Korea, and Japan // *Journalism*. 2024. <https://doi.org/10.1177/14648849241273672>
- Lynch J. (2015). Peace journalism: Theoretical and methodological developments // *Global Media and Communication*. 2015. Vol. 11(3). P. 193–199. <https://doi.org/10.1177/1742766515606297>
- McCombie S., Uhlmann A. J., Morrison S. (2020). The US 2016 presidential election & Russia's troll farms // *Intelligence and National Security*. 2020. Vol. 35(1). P. 95–114. <https://doi.org/10.1080/02684527.2019.1673940>
- Mooney C. (2004). Blinded by Science: How ‘Balanced’: Coverage Lets the Scientific Fringe Hijack Reality // *Columbia Journalism Review*. 2004. Vol. 43. P. 26–35.
- Moore A. (2006). Bad science in the headlines // *EMBO Reports*. 2006. Vol. 7(12). P. 1193–1196. <https://doi.org/10.1038/sj.embor.7400862>
- Nygren G., Glowacki M., Hök J., Kiria I., Orlova D., Taradai D. (2018). Journalism in the Crossfire: Media coverage of the war in Ukraine in 2014 // *Journalism Studies*. 2018. Vol. 19(7). P. 1059–1078. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2016.1251332>
- Pavlik J. (2023). The Russian War in Ukraine and the Implications for the News Media // *Athens Journal of Mass Media and Communications*. 2023. Vol. 9(4). P. 291–306. <https://doi.org/10.30958/ajmmc.9-4-5>
- Pierri F., Luceri L., Jindal N., Ferrara E. (2023). Propaganda and Misinformation on Facebook and Twitter during the Russian Invasion of Ukraine // *Proceedings of the 15th ACM Web Science Conference* 2023. P. 65–74. <https://doi.org/10.1145/3578503.3583597>
- Reuters Institute digital news report 2022. (2022). Oxford : Reuters Institute, 2022. 163 p. https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2022-06/Digital_News-Report_2022.pdf
- Schumacher N. F., Shi-Kupfer K., Nuernbergk C. (2024). Personalized, war and peace journalism on Twitter: The Russo-Ukrainian War through the lens of political journalists // *Media, War & Conflict*. 2024. Article number: 17506352241268404. <https://doi.org/10.1177/17506352241268403>
- Theohary C. A., Welt C. (2017). Russia and the U.S. presidential election. Washington : Congressional Research Service, 2017. 1 online resource.
- Uluşan O., Özejder İ. (2024). Faking the war: fake posts on Turkish social media during the Russia–Ukraine war // *Humanities and Social Sciences Communications*. 2024. Vol. 11(1). Article number: 891. <https://doi.org/10.1057/s41599-024-03409-3>
- Zollmann F. (2024). A war foretold: How Western mainstream news media omitted NATO eastward expansion as a contributing factor to Russia's 2022 invasion of the Ukraine // *Media, War & Conflict*. 2024. Vol. 17(3). P. 373-392. <https://doi.org/10.1177/17506352231216908>
- Zoska Y., Khomeriki O., Skurtul G., Panchenko S., Gladkykh V., Ostrovska N. (2024). Phenomenon of social media during the Russian-Ukrainian war // *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. Vol. 14(1). P. 20–23.
- Байдак Т. М., Пряхіна С. А., Болотова В. О. (2024). Висвітлення російсько-української війни в іспанських медіа: особливості подачі інформації та тенденції [Coverage of the Russian-Ukrainian war

- in Spanish media: features of information presentation and trends]. Обрії друкарства. 2024. № 2(16). С. 207–219. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2024.2\(16\).319284](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2024.2(16).319284)
- Березовська-Чміль О., Ставичний Р. (2024). Вплив мас-медіа на формування політичної свідомості під час російсько-української війни [The influence of mass media on the formation of political consciousness during the Russian-Ukrainian war]. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія. 2024. Вип. 19. С. 15–21. <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-19-1>
- Карпенко Л. О. (2023). Політичний PR в медіа під час російсько-української війни [Political PR in the media during the Russian-Ukrainian war]. Сучасний масовокомунікаційний простір: історія, реальність, перспективи : збірник наукових праць II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців, м. Суми, 25–26 травня 2023 р. Суми : Сумський державний університет, 2023. С. 33–37.
- Касянчук В. О., Левчук О. М. (2022). Коректність термінології у медіатекстах про російсько-українську війну [Correctness of terminology in media texts about the Russian-Ukrainian war]. Обрії друкарства. 2022. № 2 (12). С. 97–109. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2022.2\(12\).270038](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2022.2(12).270038)
- Мамонтова Е. В. (2023). Публічна аналітика як феномен медіа-дискурсу російсько-української війни [Public analytics as a phenomenon of media discourse of the Russian-Ukrainian war]. Актуальні проблеми політики. 2023. Вип. 71. С. 136–143. <https://doi.org/10.32782/app.v71.2023.18>
- Машкова Я. (2024). Українські медіа та війна. Підсумки моніторингів ІМІ 2023 року [Ukrainian media and war. Results of IMI monitoring in 2023]. Інститут масової інформації. 2024. <https://imi.org.ua/monitorings/-i58282>
- Павлушенко О. А. (2023). Семантичне поле концепту «російсько-українська війна» в українському інфо-медійному просторі воєнного періоду [The semantic field of the concept of "Russian-Ukrainian war" in the Ukrainian info-media space of the war period]/ Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2023. Т. 27. С. 89–93. <https://doi.org/10.31891/2415-7929-2023-27-21>
- Пущята І. (2024). Тележурналістика під час повномасштабної війни: аналіз контенту українських медіа про російсько-українську війну [Television journalism during a full-scale war: analysis of Ukrainian media content about the Russian-Ukrainian war]. Communications and Communicative Technologies. 2024. № 24. С. 57–65. <https://doi.org/10.15421/292407>
- Синчак Б. (2022). Прямоефірна інформаційна війна та російсько-українська війна 2022-го на медійному плацдармі [Live information war and the Russian-Ukrainian war of 2022 on the media base]. Український інформаційний простір. 2022. № 2(10). С. 85–97. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269826>
- Тельвак В. В., Масненко В. В. (2021). Російсько-українська війна в 2014–2021 рр. у дзеркалі британських медіа (на прикладі «BBC News») [The Russian-Ukrainian war in 2014–2021 in the mirror of British media (using the example of BBC News)]. Вісник Черкаського університету 2021. № 2. С. 101–114.
- Фроляк Л. В., Фроляк М. П. (2023). Структура та типологія оцінки медійної події «російсько-українська війна 2022–2023 років» у французькому теледискурсі [Structure and typology of the assessment of the media event "Russian-Ukrainian war of 2022–2023" in French television discourse]. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство, мовознавство, фольклористика. 2023. Вип. 1. С. 120–125. <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2023.33.20>
- Чередник Л. А. (2022). Діяльність українських масмедіа під час російсько-української війни [Activities of Ukrainian mass media during the Russian-Ukrainian war]. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2022. № 2. С. 75–81. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2022.263976>
- Ярошенко О. І. (2024). Медіатизація науки: системний підхід [Mediatization of science: a systematic approach]. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2024. Т. 35 (74), № 5, Ч. 2. С. 243–251. <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.5.2/36>

Надійшла до редакції 02.02.2025
Прийнято до друку 10.03.2025
Оприлюднено 24.06.2025